

mi, örmény-magyarok, magyarabbnak valljuk magunkat a magyarnál és örményebbnek az örménynél. És ezt bátran valljuk, mert kötelez a múltunk, ezek a sírkövek. Hiszen akkor, amikor a mintegy tízezer lelket számláló erdélyi örmény közösség több, mint 70 tisztet tudott a szabadságharc szolgálatába állítani, és ez csak a vezérkar, még szó sincs közkatonákról, akkor nem tagadhatjuk meg sem örménységünket, sem magyarságunkat, és lerójuk tiszteletünket e nagy forradalom emléke előtt.

Ha valaki ismeri az örményeket, tudja, hogy vérüket nem ontották ki minden értelmetlen célért. Egy ilyen cél volt az a 48-as forradalmi eszme, amely szentnek tűnt, mert a szabadságra irányult. A cél volt szent és fontos, és az egyéni érdek háttérbe szorult, másképpen egyikük sem halt volna meg érte.

Ha valaki egy kicsit is ismeri az örmény közösségeket, vagy az itteni örmények történetét, tudja, hogy a világ bármely részén egy önálló, polgári társadalmi rend létrehozásán fáradoztak. Tették ezt Gyergyószentmiklóson is, annak idején betelepítése után, hogy ez a székely nép, melyet egy idegen hatalom maga alá gyűrt és már-már majdnem megfojtott, újra tavaszt lásson és magára találjon. Tették azt 1848-ban, amikor a magyarság az olasz földről induló és Európát felpezsdítő forradalmi láz lázálmába került, és szembeállt az elnyomó és önrendelkezést meggátló hatalmak ellen. És most, amikor múltunk összeköt és sorsunk közös, csak a templomunk más, mindannyian érezzük, hogy egy nagy feltámadásra vágyunk mindannyian. Különösen azóta, hogy ez a lehetőség több mint egy évtizede adott.

1848 szelleme minden évben egy tavaszra, a feltámadásra emlékeztet. És minél hosszabb idő telik el, annál jobban érezzük, a feltámadás szükségességét. Tudjuk, hogy a böjti idő hosszú és szigorú. De tudjuk, hogy a böjtöt a feltámadás követi. 1848 szelleme mindaddig létmeghatározóan aktuális és felhívás a közember, a politikus és pap számára, ameddig nem érezzük meg ennek a feltámadásnak felszabadító valóságát.

A sírkövek nem beszélnek, csak hallgatnak. De itt vannak intő jelekként, hogy akik alattuk nyugszanak, bíztak bennünk. Bíztak abban, hogy ha ők egy jobb életet nem is élhettek, őket elnyomták és irtották, akkor legalább utódaikra virradjon egy szebb jövő. És ha ez még nem jött el, akkor bátorságra szólítanak és kitartásra a harcban.

Puskás Attila

Hírek

Fővárosi Örmény Klub 2004. április 15-i műsora:

Megemlékezés az örmény genocídiumról

Szabó László: Musza Dagh, Kilikia, Kappadókia - vetítettképes előadás

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk köszönetet Horváth Vilmos és Ötves Móra adományáért.

Genealógia

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szeretné megjelentetni a Gudenus János József Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája pótkötetét, de a nagy érdeklődésre tekintettel tervezzük a javított, bővített kiadást is. Kérjük az érintett - különösképpen a Pászákász, Petráskó és Rátz családokat - , hogy a hiányzó adatokat küldjék meg a szerkesztőség címére.

Kérjük, mindenki jelezze, ha téves adatot észlelt.

Előkészületeket folytatunk, hogy elkészülhessen az Örmény eredetű családok genealógiája című kiadvány, mint az Erdélyi Örmény Múzeum sorozat része. Kérjük tehát a családok jelentkezését, akár Gudenus János József genealógus (1211 Budapest, Kiss János altb. u. 61.), akár a szerkesztőség címén. Kérjük az iratokat (fénymásolatukat), adatokat mellékelni.

Szakácskönyv

Az EÖGYKE megkezdte egy „Erdélyi magyarörmény szakácskönyv” előkészítő munkálatait. Kérjük, küldjenek recepteket! A szerkesztőség címére érkező recepteket a tervezett könyv szerkesztői fogják kiválogatni; nyilvánvaló, hogy ugyanazon étel többféle recept szerint is készülhet, ám egyetlen ételről nem szükséges húsz-harminc leírást közölni, néhányat - táj, családi szokás, vagy időrend szerint eltérőt - azonban igen. Ezt a válogatást a könyv összeállítói végzik el, akik kérik: a recepteket névvel aláírva küldjék be, hiszen a szakácskönyv hitelességét is az fogja biztosítani, hogy aki receptet ad meg, annak a neve is ott szerepel - a könyvben is.

Ki kicsoda?

Kéréssel és felhívással fordulunk Önökhöz! Az EÖGYKE hozzákezdett a Magyarörmény ki kicsoda című kiadvány összeállításához, amelyben az örmény gyökerekkel rendelkező híresebb, nevesebb embereket szeretnénk összegyűjteni. Hosszantartó és felelősségteljes munka ez. Kérünk mindenkit, aki tud olyan, említésre valóban méltó emberről, aki örmény gyökerekkel rendelkezik, az adatokat juttassa el a szerkesztőségbe. Kérjük: az adott személy nevét, születése évét és helyét, az örmény vonatkozás jelzését (milyen örmény családok leszármazottja az illető), végzettsége, képesítése, szakmai vagy tudományos fokozatai megjelölését, valamint tevékenysége rövid leírását (negyed vagy fél oldalon). Indokolt esetben természetesen ez hosszabb is lehet. Kérjük, jelezze az adatok forrását, és a dokumentumok létét: van-e az adott személlyel kapcsolatban valamiféle dokumentum (valamint kép, fénykép, stb.) a birtokában. Kérjük, írja meg címét, elérhetőségét is, hogy az adatokat hitelesíteni, az esetleges dokumentumokat felkeresni (másoltatni) tudjuk.

Kiket keresünk?

Magyarörmény származású, nevezetes személyeket, akik megbecsülést vívtak ki maguknak s akiről illik, vagy illenék tudnunk: a magyarörmény múlt, közelmúlt és jelen tudományos, politikai, közéleti, gazdasági, oktatási, hadi, egyházi, művészeti, irodalmi, kiemelkedő társadalmi tevékenységű alakjait. Kérésünket ismételjük több lapszámon át, hiszen tudjuk, hogy az adatolás nem könnyű munka. A beérkező anyagokat az EÖGYKE által erre a célra kijelölt bizottság fogja kezelni, amely eldönti, hogy végső soron ki az, aki bekerül a Magyarörmény ki kicsoda című kiadványba. Segítségüket előre is köszönjük!

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Postacím: 1251 Budapest Pf., 70.

E-mail: magyar.ormeny@axelero.hu fax: 201-2401.

Megmarad-e Kárpátalján a Zrínyi Ilona Könyvtár?

Ukrajna egyetlen magyar könyvtára, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség tulajdonában levő, Munkácson működő könyvtár ma már nem tudja kifizetni a gáz-villany- és telefonszámláját, valamint a könyvtáros és a takarítónő tiszteletdíját, összesen havi 30.000 Ft-nak megfelelő grivnyát. (Nem tévedés: 30 ezer forintnak megfelelő összeg!) A könyvtár működtetésére beadott pályázatukat elutasították.

A naponta reggel 9 órától délután 16 óráig nyitva tartó Irinyi Ilona Könyvtár a magyar iskola és a liceum diákjait, a Tanítóképző Főiskola hallgatóit, Munkács magyar polgárait fogadja.

Segítsen, aki tud és akar!

A Kárpátaljai Szövetség számlaszáma: 11711034-20834951 A közlemény rovatba az alábbi szöveget kell írni: „Adomány a munkácsi Zrínyi Ilona Könyvtár javára”

További információk (és csekk) kaphatók a Magyarok Házában működő Kárpátaljai

Szövetség irodájában (1052. Budapest Semmelweis u. 1-3, III. 326, naponta 10-14 óra között.
Tel: 267-0198)

Utánnnyomás a Népszabadság 2004. február 9-i számából

Falun született a városépítő

A talpasi származású Kabdebó család jeles tagja volt Gyula, aki az Arad melletti kis faluból érkezett a fővárosba, hogy itt elismert szakmát tanuljon. Az építészet érdekelte leginkább, így 1896-ban oklevelet szerzett a József Műegyetemen, majd tanársegédként, később magántanárként az oktatók sorába állt.

Az ismeretterjesztés szívégye volt. Ő szerkesztette és részben az ő tollából született 1903-ban *Az építészet története az ókorban* című könyv, a XX. század elejének egyik legjelentősebb e tárgyban írott műve. A Magyar Építőművészet szerkesztője lett 1907-ben. Tanulmányozta hazánk reneszánsz művészetét is. Mind között a legjelentősebb a Budapest székes főváros építkezései című írása, amely 1913-ban jelent meg.

A korszakban zajló nagy fővárosi építkezések Bárczi István polgármester nevéhez fűződnek. Budapest lakossága a századfordulón rohamosan növekedett, s a tízes években már elérte a 900 000 lelket. Ugyanakkor lett kötelezővé az elemi oktatás. Ezért ki kellett dolgozni egy olyan városfejlesztő programot, amely ennek a hatalmas tömegnek a lakhatási és oktatási problémáját megoldotta. A feladattal *Kabdebó Gyula* hivatalnoki építészt bízták meg, akinek mindenre kiterjedt a figyelme: kislakások, bérházak és iskolák tervezésére, kivitelezésére, azok anyagi hátterére és a telkek kiválasztására is gondolt. A bérházépítések során az volt a cél, hogy sok kisebb méretű lakás szülessen, s ezzel enyhítsék a súlyos lakhatási gondokat. Bizonyos esetekben a földszinten műhelyeket, üzleteket, a legfelső emeleteken műteremlakásokat alakítottak ki. Az iskolaépítő program eredetileg kilencven oktatási intézmény tervezéséről szólt. Végül a megvalósításra szánt összegből ötvenöt nagyobb, több tantermet magában foglaló iskola lett. Nem tudjuk, hogy az egyes építészeti milyen feltételek mellett kapták meg a tervezési jogot, és azt sem, hogy mi alapján döntöttek arról, hogy egyáltalán ki vehet részt a munkákban. Néhányan - igen elismertek is - kimaradtak belőle. A lényeg persze az, hogy mindez megvalósulhatott.

Kabdebó Gyulának nincsenek híres épületei, munkássága azonban a főváros számára felejthetetlen. Napjaink menedzsereit felülmúlva teljesített: az általa kidolgozott program keretein belül létrejött iskolákban még mindig tanulnak diákjaink, szépen kialakított bérházak lakásaiban pedig a főváros több ezer lakosa él ma is. Ezért érdemes róla megemlékezni születésének 130. évfordulóján.

Sós Zsuzsanna

Özvegy Hájek Róza, született Györgyfy úrhölgy rövid élettörténetének pontjai

Erdélyben hagyomány vallani az élet útján történekről mentségül is, de hagyakozásként is. Irodalmunkban sajátos helyet foglal el ez a műfaj, amely az utódoknak örök forrás és példakép: napjaink irodalmában is szemünk előtt buggyan ki egy-egy műből a vallomás. A műfaj nagyjait számon tartjuk, és vissza-visszatérünk hozzájuk műveik ma is élő irodalmi alkotások, és ezért, úgy hisszük nem kell külön megemlékezni az elődökről és utódokról,